

ЯК ВАЖЛИВО БУТИ БАКМЕНОМ

Це вже друга моя передмова до так званих «бакменівських книжок» — словосполучення, яке стало назвою (принаймні в моїй голові) для перших кількох романів, опублікованих під іменем Річард Бакмен, тих, що на початку були нерозкрученими пейпербеками під логотипом видавництва *Signet*. Перша передмова мені не надто подобається, вона радше здається хрестоматійним прикладом письменницького потьмарення розуму. Але це не дивно. Коли вона писалася, бакменівське альтер его (тобто я) було не в тому настрої, який можна назвати замисленим чи аналітичним. Насправді я почувався окраденим. Бакмена не створено як короткотермінове назвисько. Він мав залишитися надовго, тож коли зв'язок між моїм і його іменами віднайшли, я був здивований, засмучений і злющий. А це не той стан, що годиться для написання доброго есе. Цього разу, сподіваюся, вийде краще.

Мабуть, найважливіше, що я можу сказати про Річарда Бакмена: *він став справжнім*. Звісно ж, не повністю (з нервовою усмішкою промовив він). Я це пишу не в маренні. Хоча... ну... все може бути. Врешті-решт, марення — це саме те, що автори художньої літератури намагаються викликати у своїх читачів, принаймні поки книжка лежить розгорнута перед ними, тож і самі письменники навряд чи убезпечені від цього стану... як би його назвати? «Цілеспрямоване марення» звучить нормально?

У будь-якому разі Річард Бакмен почав кар'єру не в ролі марення, а радше в ролі укриття, з якого я міг опублікувати кілька ранніх робіт, які, здавалося мені, сподобаються читачам. Тоді він почав рости й оживати, а таке часто трапляється зі створіннями з письменницької уяви. Я став уявляти, що він живе життям фермера-молочаря... його дружину, вродливу Клавдію Інез Бакмен... його самотні ранки в Нью-Гемпширі, проведені за доїнням корів, на прогулянках у лісі в роздумах про свої історії... вечори за письмом на друкарській машинці «Оліветті», поруч із якою — незмінна склянка віскі. Я колись знав письменника, що говорив, мовляв, коли письмо йде добре, його роман «наливається». Так почав наливатися й мій псевдонім.

Тоді, коли його прикриття зникло, Річард Бакмен помер. Я не ставився до цього серйозно, коли давав кілька інтерв'ю, які почувався зобов'язаним дати, і говорив, що він помер від раку псевдоніма, хоча насправді його вбив шок: усвідомлення, що іноді люди просто не здатні дати тобі спокій. Якщо висловитися пишніше (хоч і цілком близько до істини), Бакмен був вампірським боком мого існування, якого вбило сонячне світло розкриття. Мої почуття щодо всього цього були настільки суперечливі (й настільки *плідні*), що їх вистачило на цілу книжку (стівен-кінгівську) «Темна половина». У ній ідеться про письменника, чий псевдонім, Джордж Старк, оживає по-справжньому. Цей роман моя дружина завжди не зносила, мабуть, тому що в Теда Бомонта мрія стати письменником бере гору над реальністю буття чоловіком. У Теда марення цілком перевершує раціональне мислення, що призводить до жахливих наслідків.

Проте в мене такої проблеми не було. Серйозно. Я відклав Бакмена геть, і хоча мені було шкода, що тому довелося померти, я б лукавив, якби не сказав, що ця смерть принесла мені також і часточку полегшення.

Романи, розміщені в цій збірці¹, написав молодий чоловік, злий, енергійний і цілком одержимий мистецтвом та ремеслом письменства. Вони були написані не як бакменівські (Бакмена тоді ще не існувало), проте в бакменівському стані свідомості: легка лють, сексуальне невдоволення, сказано чудове почуття гумору й легкий відчай. Бен Річардс, кощавий передтуберкульозник, протагоніст «Переслідуваного» (настільки віддалений від персонажа Арнольда Шварценеггера у фільмі, наскільки це взагалі можливо), врізається захопленим літаком у хмарочос «Мережєвих ігор», убиваючи себе, проте забираючи також життя сотень (а може, й тисяч) працівників БТБ — ось щасливий кінець, за версією Річарда Бакмена. Закінчення інших романів Бакмена навіть похмуріші. Стівен Кінг розуміє, що добрі люди не завжди перемагають (див. «Куджо», «Кладовище домашніх тварин» і, мабуть, «Крістіну»), проте він також розуміє, що здебільшого перемога таки за ними. Щодня в реальному житті добрі люди перемагають. Здебільшого ці перемоги залишаються нікому не відомими (мало хто купить газету з заголовком «ЧОЛОВІК ЗНОВУ БЕЗПЕЧНО ПОВЕРНУВСЯ ДОДОМУ З РОБОТИ» на першій шпальті), але це реальні історії... а письменство має відбивати реальність.

І все одно...

У першій чернетці «Темної половини» Тед Бомонт у мене цитував Доналда Е. Вестлейка, дуже смішного письменника, який випустив кілька вельми похмурих романів під псевдонімом Річард Старк. Коли його попросили роз'яснити дихотомію між Вестлейком і Старком,

¹ Ідеться про «The Bachman Books» — збірку з чотирьох романів («Лють», «Довга Хода», «Дорожні роботи», «Переслідуваний»), що вийшли під однією обкладинкою в 1985 році. Далі передмова міститиме спойлери до останнього роману. (Тут і далі — прим. перекл.)

цей письменник відповів: «Я пишу Вестлейкові історії в сонячні дні. Коли дощить, я Старк». Здається, ця фраза не потрапила у фінальну версію «Темної половини», але мені вона завжди подобалася (я себе завжди до цього *релейтив*, як зараз модно говорити). Бакмен — вигадане створіння, яке з кожною опублікованою книгою з його іменем на обкладинці ставало дедалі реальнішим, — був із дощових, найдощовіший, можна сказати.

Хороші люди здебільшого перемагають, відвага зазвичай тріумфує над страхом, домашні пси майже ніколи не заражаються сказом: це те, що я знав у двадцять п'ять і що знаю досі, у 25 × 2. Але також я знаю, що в усіх нас у внутрі є місце, де дощ не вщухає, тіні завжди довгі, а в лісах водяться численні почвари. Добре мати голос, який проартикулює жахи такого місця й частково опише його географію, не відмовляючись від сонячного проміння та чіткості, які так часто наповнюють наші звичні життя.

У «Схудлому» Бакмен уперше заговорив від власного імені — це був єдиний із ранніх бакменівських романів, у якому на першій чернетці було його ім'я, а не моє, — і мені здалося нечесним, що, тільки-но він почав набувати власного голосу, його можуть плутати зі мною. Це було б помилкою, бо на той час Бакмен став для мене своєрідним ідом. Він говорив те, що я не міг собі дозволити, і думка про те, як він (не автор бестселерів, його ім'я не з'являється в «Форбс» у якомусь дурному списку конферансьє, що з розкошів навісніють, не обличчя, що опиняється в програмі «Сьогодні», не запрошений для камео в кіно) десь на молочній фермі в Нью-Гемпширі тихенько пише свої книжки, дозволяла йому мислити й говорити так, як не міг я. А тоді з'явилися новини: «Бакмен — це насправді Кінг», — і ніхто, навіть я сам, не був у змозі захистити мерця чи вказати на очевидне: Кінг — це також насправді Бакмен, принаймні подеколи.

РОЗДІЛ 1

Назвіть таємне слово й виграйте сотню доларів.

Джордже, хто наші перші учасники?

Джордже?... Джордже, ти там?

Граучо Маркс

«Життям закладайся»¹

Того ранку на паркінг під охороною заїхав старий блакитний «форд», схожий на малого втомленого пса після напруженого бігу. Один з охоронців, беземоційний молодик в уніформі кольору хакі, підперезаний портупеєю, попросив показати блакитну пластикову картку ідентифікатора. Хлопець на задньому сидінні передав її матері. Мати передала картку охоронцеві. Охоронець вставив її в термінал, що в позаміській непорушності здавався химерним і недоречним. Термінал проковтнув картку й засвітив на екрані:

ГАРРЕТІ РЕЙМОНД ДЕВІС
РОУД 1 ПОВНАЛ
МЕЙН
ОКРУГ АНДРОСКОГІН
ІДЕНТИФІКАЦІЙНИЙ НОМЕР
49-801-89
ОК-ОК-ОК

¹ Тут і далі епіграфи до розділів здебільшого є цитатами з популярних американських телешоу.

Охоронець натиснув ще якусь кнопку, і написи згасли, а екран знову став гладеньким, зеленим і порожнім. Він махнув їм, мовляв, їдьте далі.

— А картку вони що, не віддають? — запитала місіс Гарреті. — Хіба не...

— Ні, мам, — терпляче відповів Гарреті.

— Мені таке не подобається, — висловилося вона, заїжджаючи на вільне місце.

Вона це повторювала від самого початку їхньої поїздки, що почалася в темряві о другій ночі. Вона ці слова фактично вистогнувала.

— Не хвилюйся, — відповів він, не чуючи власного голосу.

Він був зайнятий розгляданням і власною сумішшю очікування і страху. Він вийшов з автівки мало не перед тим, як стихнув останній астматичний посвист двигуна, — високий, міцно збитий хлопець, одягнений у вицвілий армійський кітель, на весняній прохолоді восьмої ранку.

Його мати також була висока, проте занадто худа. Грудей майже не мала, суто символічні ґульки. Очі її бігали з непевністю, наче шоковані. Обличчя — як у людини з інвалідністю. Металеве волосся повибивалося навсібіч з-під складної системи шпильок, які мали б тримати його на місці. Сукня негарно звисала на тілі, наче нещодавно жінка сильно втратила вагу.

— Рею, — промовила вона шепотом змовниці, якого він почав жахатися. — Рею, послухай...

Він опустил голову і вдавав, що заправляє сорочку. Один з охоронців їв польовий раціон із бляшанки й читав комікс. Гарреті спостерігав за тим, як охоронець їсть і читає, і вдесятитисячне подумав: «Це все *насправді*». І тепер нарешті ця думка почала набирати якоїсь ваги.

— Ще є час передумати...